

ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNDE CİNSİYET AYRIMCILIĞININ KÖKENLERİ (YTÜ ÖRNEĞİ)*

Feride Gönel

Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof.Dr.
fgonel@superonline.com

Zeynep Kaplan

Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr.
zkaplan@yildiz.edu.tr

Emrah Üçer

Yıldız Teknik Üniversitesi
Arş. Gör.
sirriemrahucer@yahoo.com.tr

Gözde Orhan

Yıldız Teknik Üniversitesi
Öğr.Gör.
gozdeninadresi@yahoo.com

Özet

Bu çalışmada, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde yapılan bir uygulama ile Türkiye'deki yüksek öğretim ve cinsiyet ayrımcılığı üzerine odaklanılacaktır. Çalışma, yüksek öğretime devam isteyen kadınları analiz etmek için, gelir, ebeveynin eğitim durumu, kültürel ve ataerkil davranışlar gibi faktörleri birbirinden ayırt etmeye çalışmaktadır. Çalışmada, uygun verilerin toplanması amacıyla anket tekniğini kullanılmıştır. Bulgular, Yıldız Teknik Üniversitesi örneğinden hareketle, Türkiye'deki yüksek öğretim ve topluma olan yansımaları ortaya koymaya çalışacaktır. Söz konusu sonuç ve tartışmaların, Türkiye'de

* Bu çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen “Üniversite Eğitiminde Cinsiyet Ayrımcılığının Kökenleri (YTÜ Örneği)” konulu projenin sonuçlarına dayanılarak hazırlanmıştır.

üniversiteye devam edebilecek kadınların bu olanaklarının ve bunun toplum üzerindeki sonuçlarının araştırılmasına da önayak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Cinsiyet ayrımcılığı, Yüksek öğretim*

Alan Tanımı: İktisat Sosyolojisi (Genel Ekonomi)

THE ROOTS OF GENDER IN HIGHER EDUCATION (THE CASE OF YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY)

Abstract

This project focuses on gender inequality and higher education in Turkey with an empirical case of Yildiz Technical University. The project distinguishes between family income, parental education and other cultural and patriarchal attitudes for analyzing the women's chances of higher education. The study is going to use the survey technique for gathering the proper data. The findings will discuss in the light of Yildiz Technical University and its implications for Turkish higher education and Turkish society. These findings and arguments provide an empirical support for further research on educational expansion among university-age women at the tertiary level and its impact on society.

Keywords: *Education, Gender discrimination, Higher education*

JEL Code: Sociology of Economics A14

1. GİRİŞ

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi, Türkiye’de de eğitim-öğretim eşitliğinin pratikteki uygulamaları cinsiyet ayrımcılığının izlerini taşımaktadır. Her ne kadar Türkiye’de söz konusu ayrımcılığın ilköğretim ve lise dengi okul aşamaları üzerinde daha çok durulmaktaysa da, yüksek öğretim düzeyindeki ayrımcılığın varlığına dair çarpıcı istatistikler mevcuttur ve bu düzeyde karşımıza çıkan eşitsizliğin etkileri irdelenmelidir.

Aslında dünyanın hemen her bölgesinde kadınların yüksek öğretime devam oranı erkeklere kıyasla düşük olduğu gibi, bu eğitimin kadınlar için belirli alanlarla sınırlandırılması da söz konusudur. Dolayısıyla eğitime devam eden ve etmeyen/edemeyen kadınlarla ilgili araştırmaların yapılması, okula devam edememe/etmeme nedenlerinin ortaya konulması ve etkileyen faktörlerin

incelenmesi açısından son derece önemlidir. Bu çalışma, üniversite yaşamında karşılaşılan ayrımcılıklardan çok, üniversiteye girişte ve devam etme süreçlerini belirleyen aileye ilişkin sosyo-ekonomik etkenlerin analizini amaçlamaktadır. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, Türkiye'deki üniversitelerde kadın öğrencilerin mevcut durumu üzerinde kısaca durulduktan sonra, Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) örneğinden hareketle yapılan çalışmanın anket sonuçları değerlendirilmektedir.

2. TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTELERDEKİ KADIN ÖĞRENCİLER

Eğitimde cinsiyet ayrımcılığı eğitim-öğretimin her aşamasında karşımıza çıkan çok yönlü bir problem olmakta ve ülkelerin kalkınma problemlerine yansıyan sonuçlar doğurmaktadır. Son Dünya Bankası çalışmalarına göre, kadın öğrencilerin eğitime erişiminin sağlanması, sadece cinsiyet eşitsizliği problemini çözmekle kalmayıp, toplumun ekonomik olarak büyümesi ve daha sağlıklı gelişiminin sağlanmasına da katkı sunmaktadır (World Bank, 2012)

Türkiye'de eğitim ve vasıflılık düzeyi, olması gereken düzeyin hatta uluslararası ve Avrupa Birliği standartlarının oldukça gerisindedir. Örneğin, 2007 yılı verilerine göre, Türkiye'de 20-24 yaş aralığındaki gençlerin yüzde 40'ı lise mezunudur. Bu oran AB-15'lere ait oranın yarısı, yüzde 85 şeklindeki Lizbon hedefinin de oldukça aşağısındadır (World Bank, 2007:1).

Türkiye'nin eğitim sisteminin istikrarsız olması, siyasi bağlantılı olsun olmasın müfredatlarda ortaya çıkan eksiklik ve aksaklıklar, üniversite eğitiminin lise sonrası için tek alternatif olarak görülmesi, söz konusu hedefe varılmasının önündeki engellerdir. Özellikle, her yıl üniversiteye girmek için başvuran aday sayısına yakın sayıda bir topluluğun giremediği, eğitim ile istihdam ve eğitim ile eğitim sonrası yaşam arasındaki ilişkinin sağlıklı bir şekilde kurulamadığı bir sistemde, hem niceliksel hem de niteliksel anlamda uyumsuzlukların ortaya çıkması kaçınılmaz görünmektedir.

2005 yılında Türkiye'de 77 olan toplam üniversite sayısı, altı yılda yüzde 114 oranında büyüyerek 2011 yılı itibarıyla, 103 devlet 65 vakıf olmak üzere toplam 168 üniversite haline gelmiştir. Bu üniversitelerin üçte birine yakın kısmının (68 üniversite) 3 büyük şehirde toplanması sistemle ilgili diğer bir dengesizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yüksek öğretimle ilgili hızlı, plansız ve istihdam bağlantıları güçlendirilmeden atılan adımlar, etkili ve verimli sonuçların elde edilmesini engellemektedir. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında yeni kayıt yapan 433.776 erkek öğrenciye karşılık 387.650 kadın öğrenci vardır; yeni kayıt kadın öğrencilerin oranı toplamın yüzde 47'sidir. Üniversitelerdeki toplam öğrenciler

içinde ise, 2.093.484 erkek öğrenciye karşılık 1.723.602 kadın öğrenci halen kayıtlıdır ve kadın öğrencilerin oranı yüzde 45'tir.

Türkiye'de yüksek öğretimi ele alan çalışmalarda üniversitelerdeki cinsiyet ayrımcılığı üzerinde duran araştırmalara rastlanmamaktadır (Küçükcan ve Gür, 2009). Eğitim ile ilgili kuramlar ve çalışmalar ağırlıklı olarak erkekler arasındaki sosyal sınıf farklılıklarının doğurduğu eşitsizlik üzerinde durulmuştur (Jacobs, 1996). Eğitimde kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı konusu daha marjinal bir mesele olarak değerlendirilir; kadınların yüksek öğretime giriş, eğitimi tamamlama/tamamlayabilme, eğitim gördükleri alanda istihdam olanağı bulma, istihdam edilmelerine rağmen aynı işte erkeklerle farklı biçimlerde ücretlendirilme gibi pek çok aşamada ayrımcılıkla karşılaşılıyor olmaları ayrıntı olarak karşımıza çıkar.

3. YÖNTEM VE VERİ

2010-2011 eğitim-öğretim yılında YTÜ'de lisans eğitimi almakta olan toplam 18.883 lisans öğrencisi bulunmaktadır. YTÜ bünyesinde 10 adet fakülte, 2 enstitü 2 meslek yüksek okulu vardır. Çalışmada, yüksek lisans ve doktora programlarının yürütüldüğü ve programa girmenin (lisans programlarına kıyasla) opsiyonel olduğu düşünülen enstitüler ile zaman açısından daha kısa ve farklı bir istihdam ihtiyacına cevap verdiği düşünülen meslek yüksekokullarına anket uygulanmamıştır. Buna karşılık, ele alınan eğitim-öğretim yılı içerisinde 6013 olan son sınıf öğrencilerinden 811 öğrenciye anket yapılmıştır; toplam 4. sınıf öğrenci kitlesi içerisinde anket yapılanların oranı yüzde 13'dür, bu oran temsil gücü açısından kabul edilebilir bir oran olarak görülmüş ve anket sonuçlarının değerlendirilmesine geçilmiştir. Ancak, yine temsil açısından bir noktanın daha vurgulanması gereklidir; toplam 6013 olan dördüncü sınıf mevcudunun 1767'si kadın öğrenci geri kalan 4246'sı erkek öğrencidir. Bu durumda yüzde 29 olan kız öğrenci oranının ele aldığımız örnekleme de tekrarlanması gerekliydi. Bizim örnek kütleimizde bu oran aşılmıştır. Ancak, YTÜ'nün mühendislik ağırlıklı bir üniversite olmasının yaratacağı sapmayı düşündüğümüzde, yaptığımız uygulamadaki gibi bir durumun sorun oluşturmayacağı düşüncesiyle hareket ettik. Ayrıca, amacımız öğrencilerin geneli ile ilgili bir sonuca varmaktan çok, iki grup arasında bir karşılaştırma yapmak olduğu için, örneklemin bu yapısı korunmuştur.

Sadece dördüncü sınıf öğrencilerinin seçilmesinin temel nedeni, Türkiye'de özellikle kadın öğrencilerin karşılarına çıkan engelleri aşarak belirli bir düzeye (bu çalışmada dördüncü sınıfa) kadar gelebilmelerinin önemli olduğunu düşünmemiz ve bu durumun ardındaki unsurları incelemek istememizdir. Diğer

bir neden ise, öğrencilerin aldıkları eğitim ve öğretim ile ilgili genel değerlendirmeyi son sınıf olmaları nedeniyle daha sağlıklı yapabilecek olmalarıdır.

Çalışmanın hazırlanmasında esas olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Yapılan anket çalışmasında toplam 16 adet soru yer almıştır. Ankette yer alan ilk 4 soru öğrencilerin buldukları aile içerisindeki eğitim ile ilgili konularının belirlenebilmesi amacıyla, kardeşlerinin eğitim durumları ile ilgilidir. Takip eden 6 soru ise, cinsiyet ayrımcılığının kökenlerinin saptanmasında kullanılmak üzere, öğrencilerin anne-baba eğitimleri, meslekleri, gelirleri ve öğrencilerin üniversite eğitimleri süresince nerede ikamet ettikleri ile ilgilidir. Diğer 6 soru ise öğrencilerin üniversite ve bölüm tercihlerinde ailelerinin ne düzeyde etkili olduklarını sorgulama eğilimindedir. Anketin, öğrencilerin üniversiteye devam kararını etkileyen kişilerin sorulduğu 11. sorusu öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri şekilde düzenlenmiştir.

Sonuçların değerlendirilmesi sırasında, üniversitenin bölümleri belli bir eğitim sınıflandırmasına tabii tutularak Eğitim (Fen-Edebiyat Fakültesi dahil) ve Güzel Sanatlar, Sosyal Bilimler ve Mühendislik-Mimarlık olarak ele alınmıştır.

Ankette kullanılan bir başka sınıflandırma, mesleklere yöneliktir. Öğrencilerin anne ve baba meslekleri ile ilgili olarak ankette, TÜİK Meslek Sınıflaması temel alınarak, Tarım, Ormancılık ve Su ürünleri çalışanı; Tarım -dışı alan 1 (esnaf/zanaatkâr, hizmet sektörü, inşaat-tamir, büro hizmeti, tekniker,(ast)subay, sigortacı), tarım -dışı alan 2 (öğretmen, avukat, doktor, mali müşavir, orta-üst düzey yönetici), işsiz ve emekli seçenekleri sunulmuştur.

4. ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İstatistiklerin bizlere gösterdiği ilk bulgu, genel olarak gelişmekte olan ülkelerde rastlanan yüksek öğretimdeki cinsiyet ayrımcılığının doğrulanıyor olmasıdır. YTÜ’de eğitim-öğretim görmekte olan toplam 18.883 öğrencinin 6.350’si kadın öğrenci geri kalan 12.533’ü de erkek öğrencidir; yani okuldaki toplam öğrencilerin yüzde 33.6’sı kadın öğrenci yüzde 66.4’ü erkek öğrencidir. Görüldüğü gibi, kadın öğrenciler erkek öğrencilerin yaklaşık yarısıdır. Bu da bize yüksek öğretime devam eden kadınların hala erkeklerin gerisinde olduğunu YTÜ örneğinde gösteren bir bulgudur. Ayrıca, YTÜ bünyesinde kadın ve erkek öğrenci dağılımının bu denli farklı çıkmasındaki nedenlerden biri de, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Güzel Sanatlar Fakültesine rağmen, üniversitenin hala bir teknik üniversite olarak addedilmesi olabilir. Anket yapılan 811 öğrencinin 397’si

kadın 414'ü erkek öğrencidir; ana kitle dağılımından biraz daha farklı olarak ankete katılanların yüzde 51'i erkek yüzde 49'u kadın öğrencidir.

4.1 Cinsiyet Ayrımcılığına Dayalı Alan/Meslek Seçimi

Çalışmanın ortaya çıkardığı ilk sonuç, YTÜ bünyesinde, literatürde sıkça vurgulanan, toplumda cinsiyet ayrımcılığına dayalı alan/meslek seçimi olgusunun doğrulanmasıdır. Yapılan anketten bağımsız olarak, YTÜ öğrenci istatistikleri mühendislik bölümlerinin yoğun cinsiyet dağılımı dengesizliği sergilediğini göstermektedir. Elektrik-Elektronik Fakültesi, Gemi İnşaat ve Denizcilik Fakültesi, İnşaat Fakültesi ve Makine Fakültesi rakamları son derece çarpıcıdır (Tablo 1). Özellikle yeni fakülteleşen Gemi İnşaat ve Denizcilik Fakültesi'nde erkek öğrenciler kadın öğrencilerin 24 katıdır, Elektrik-Elektronik Fakültesi'nde yaklaşık 7 katı, Makine Fakültesi'nde 5,5 katı, İnşaat Fakültesi'nde ise 3,5 katıdır.

Tablo 1: Cinsiyet Dağılımı Dengesizliğinin Yoğun Olduğu Fakülteler

	Elektrik & Elektronik Fakültesi	Gemi İnşaat ve Denizcilik Fakültesi	İnşaat Fakültesi	Makine Fakültesi
Kadın	%13,66 (361)	%3,9 (32)	%21,15 (661)	%15,23 (507)
Erkek	%86,34 (2.282)	%96,1 (789)	%78,85 (2.465)	%84,77 (2.823)

Kaynak: YTÜ, Öğrenci İstatistikleri.

Tablo 1'de ortaya çıkan sonuç genel olarak Türkiye'deki üniversitelerde gözlenen sonuçla son derece uyumludur; ÖSYM istatistiklerine göre, Türkiye'de 2010-2011 eğitim-öğretim yılı itibarıyla, toplam 51 mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin, 79.734'ü erkek 25.356'sı kadın öğrencidir, yani aralarında 3 katından fazla fark bulunmaktadır.

Genel olarak cinsiyet ayrımcılığı literatüründe, toplumda 'kız meslekleri' olarak bilinen meslekler arasında yer alan fen-edebiyat ve eğitim dalları, yine YTÜ bünyesinde bu bulguyu doğrular nitelikte istatistiklere sahiptir. 2010-2011 dönemi itibarıyla YTÜ Fen Edebiyat Fakültesi'ndeki toplam öğrencilerin 1400'ü kadın, 893'ü erkektir. Sanat-Tasarım, İİBF ve Eğitim Fakültesi'nde kadın ve erkek öğrencilerinin dağılımı birbirine yakındır. İçlerinde sadece Eğitim Fakültesi'ndeki dağılım şaşırtıcıdır, çünkü eğitim alanı toplumda kadın öğrencilerin rağbet ettiği bir bölüm olarak bilinmektedir. 2010-2011 ders yılında, toplam 633 öğrencisi olan Eğitim Fakültesi'nde, kadın ve erkek öğrencilerin oranı yüzde 53, erkek öğrencilerin ise yüzde 47'dir, 156 öğrencinin bulunduğu dördüncü sınıfta ise, 90 erkek öğrenciye (yüzde 57) kıyasla 66 kadın öğrenci (yüzde 43) bulunmaktadır.

4.2 Aylık Gelir Yoksulluk Sınırı Etrafında Dolanmakta

Üniversitede anketimize katılan öğrencilerin evlerine giren aylık geliri, çoğunlukla yoksulluk sınırının etrafında toplanan bir gelir olarak tanımlayabiliriz. (Tablo 2) Öğrenci ailelerinin aylık gelirleri çoğunlukla 750-2000 TL sınırı içinde, ikinci sırada ise 2100-4000 TL aralığı gelmektedir.

Tablo 2. Cinsiyete göre öğrencilerin ailelerinin aylık hane geliri, (%)

	0-700 TL	750-2000 TL	2100-4000 TL	4100-10000 TL	>10100 TL
Kadın	%3,81 (15)	%39,18 (154)	%40,45 (159)	%13,23 (52)	%3,3 (13)
Erkek	%8,91 (36)	%44,05 (178)	%28,96 (117)	%14,1 (57)	%3,96 (16)

Ancak, grupları kadın ve erkek öğrenciler açısından incelersek, mühendislik grubundaki erkek öğrenci ailelerinin gelirlerinin kız öğrencilerin ailelerinin gelirlerinden daha düşük olduğu - çoğunlukla 750-2000 TL gelir aralığında - sonucunu elde etmekteyiz. Sosyal bilimler alanlarında öğretim gören öğrenciler arasında, bir önceki bulguyla uyumlu olarak kadın öğrencilerin ailelerinin daha üst gelir grubunda olduğunu görüyoruz.

4.3 Cinsiyetlerine Göre Kardeşlerin Eğitim Durumu

Ataerkil toplum yapısı içerisinde erkek çocuklara verilen önem eğitim alanında da, erkek çocuğun “okutulması” yönünde kendini göstermektedir. Ankete katılan 810 öğrencinin yüzde 91’inin kız ve/veya erkek kardeşleri vardır. Bununla birlikte, örneklemimizdeki erkek öğrencilerin daha kalabalık ailelerden geldiği görülmektedir. Öğrencilere sorulan kız ve/veya erkek kardeşlerinin eğitim durumu ile ilgili sorulara verilen yanıtlar Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3. Cinsiyetlere Göre Kardeşlerin Eğitim Durumu

Öğrenci cinsiyeti	Kardeş cinsiyeti	Gereği olan okullara devam edenler	Okullara devam edemeyip terk edenler	Gereği olan okulları bitirenler
Kadın	Kadın	%54 (135)	%4,8 (12)	%9,92 (26)
	Erkek	%55,42 (138)	%8,83 (22)	%35,74 (89)
Erkek	Kadın	%49,04 (129)	%11,78 (31)	%39,16 (103)
	Erkek	%51,52 (135)	%9,92 (26)	%38,54 (101)

Anket sonuçlarına göre, erkek öğrencilerinin yüzde 11,78’inin kız kardeşleri yaşlarının gereği okullara devam edemeyip terk etmişler. Buna karşın kadın öğrencilerin okulunu terk edip devam edemeyen erkek kardeş oranı yüzde 8,83 olarak bulunmuştur. Bu durumda, beklentilerimizin aksine, erkek kardeşlerin eğitimi lehine bir ayrımcılık yapıldığına dair bir sonuca ulaşılammıştır. Bunun sebeplerinden biri, örneklemimizdeki kadın öğrencilerin daha yüksek gelir ve eğitim seviyelerine mensup ailelerden gelmesi olabilir.

4.4 Kadınlara Daha Çok Müdahale Ediliyor

Yüksek öğretim aşamasına gelen kadın öğrencilere, erkeklere kıyasla daha çok müdahale yapıp yapılmadığını saptamak adına çeşitli soruları sorduk. Bu sorular, yüksek öğretime devam etme kararını, bölüm sıralamasını ve yaşanan tereddütleri içermekteydi. Ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu bölüm sıralamasına kimsenin müdahale etmediğini ya da kısmen ettiğini belirtmişlerdi. Ancak hemen arkasından gelen ve özellikle “müdahale etti veya kısmen etti” diyenlerin hangi noktada müdahalede bulduklarını sorgulayan soruya geldiklerinde, bu öğrencilerin cevaptan kaçındıklarını gözlemlemekteyiz. Ankete katılanlardan 124’ü erkek ve 143’ü kız olmak üzere 267 öğrenci “Evet, müdahale etti veya kısmen müdahale etti” şikkını işaretlemişlerdir. Ardından gelen, “Hangi noktada müdahale ettiler?” sorusunu cevaplayanların sayısı ise, 136’dır. Burada, “müdahale” kelimesinin insan psikolojisindeki çağrışımlarının bir sonucu olarak cevaplamaların çok da sağlıklı olmayabileceği sonucuna vardık. Buna rağmen 136 öğrencinin cevapları bizi, toplumsal cinsiyetin rol oynadığı alan/meslek seçimi olasılığına götüren noktalara taşımaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Bölüm Seçiminde Öğrencilere Müdahale Noktaları

	Kolay iş bulamazsın	Kişiliğine uygun değil	Bölüm sana uygun değil	Sana yakışan meslek değil	Toplumda kabul gören değil
Kadın	%50 (68)	%14,7 (20)	%18,38 (25)	%10,29 (14)	%6,61 (9)
Erkek	%52,71 (68)	%16,27 (21)	%10,07 (13)	%8,52 (11)	%12,4 (16)

Toplumsal cinsiyete dayalı meslek/alan seçimi konusunda, ailelerin öğrencilere müdahalesinin toplumsal cinsiyet normları doğrultusunda olup olmadığını bölümler bazında saptamaya çalıştık. Mühendislik, Temel bilimler ve Güzel Sanatlar ile Sosyal Bilimler şeklinde yaptığımız bölüm ayrımında, her üç bölüm için de ailelerin öncelikli müdahalesinin, alanın/mesleğin istihdam kaygısına dayalı olduğu gözlenmiştir. Yani, aileler çocuklarının kız veya erkek “*kolay kolay iş bulamazsın*” endişesi ile bölümlerine müdahalede bulunmaktadırlar. Ancak, kadın öğrenci sayısının çok daha fazla olduğu Fen ve Edebiyat Fakültesi ile Güzel Sanatlar Fakültesi’nde, “*sana yakışan meslek bu değil, kişiliğine uygun değil*” şeklindeki ayrımcılık içeren müdahaleler kadın öğrencilere erkek öğrencilerden daha az olmaktadır. Bu sonucu da, aileleri tarafından zaten kendilerine uygun görülen bir meslek/alanda eğitim görme tercihinde bulunacakları ortaya çıkan öğrencilere, müdahale edilmemesi şeklinde değerlendirebiliriz.

Öte yandan ankete katılan öğrencilerin, verdikleri cevaplardan, kendilerinin ve ailelerinin üniversiteye devam etme kararında, herhangi bir cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tereddütlerinin olmadığı sonucuna varıldı. Bu cevabın ardından

maddi zorluk tereddütlerin başında geliyordu. Burada, özellikle erkek öğrencilerin ve erkek öğrencilerin ailelerinin maddi zorluk hususunda endişe duyduğuna dikkat çekmek gerekiyor. Başka bir ifadeyle kadın öğrencilerin kendileri ve aileleri bu konuda görece daha az endişeliydiler. Bu sonuç, erkeklerle aynı akademik başarıyı elde eden kadınların görece daha yüksek sosyo-ekonomik düzeyden bir aileye sahip oldukları argümanını desteklemektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışma, üniversitelerde cinsiyet ayrımcılığının kökenleri ile ilgili olarak, YTÜ bünyesinde araştırma yapmayı ve bu çerçevede ailelerin konu ile ilgili koşullarını ve davranış özelliklerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yapılan anket çalışmasında, kadın öğrencilerin genel olarak toplumda ‘kız mesleği’ olarak nitelendirilen meslekler arasında yer alan fen-edebiyat ve eğitim dallarında yoğunlaştığı görülmüştür.

Sadece Türkiye’de değil pek çok gelişmekte olan ülkede düşük gelir düzeyine sahip ailelerde, okutulması gerekiyorsa öncelik erkek çocuklara verilmektedir. Ankete katılan öğrencilerin aileleri ile ilgili bilgiler bizi, Türkiye’de kadınların yüksek öğretime devam edebilmek için, erkeklere kıyasla daha yüksek maddi şartlara ve daha eğitilmiş ebeveynlere sahip olmaları gerektiği sonucuna götürdü. Örneğin; daha yüksek puan ile öğrenci alan bölümlerdeki kız öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi daha yüksekti. Kısacası bir kadının bir erkekle eşit eğitim başarısı elde edebilmesi, ailesinin kendisine sağlayabileceği fazladan imkânlarla mümkün olabilmekte sonucunu elde ettik.

Ataerkil toplum yapısı içerisinde erkek çocuklara verilen önem eğitim alanında da, erkek çocuğun “okutulması” yönünde kendini göstermektedir. Örneğimizdeki erkek öğrencilerin daha kalabalık ailelerden geldiği görülmekte ve bu da daha önceden kadın öğrencilerin daha yüksek öğretim ve gelir seviyesine mensup ailelerden geldiği bulgusuyla uyumlu olmaktadır. Anket sonuçlarına göre, beklentilerimizin aksine, erkek kardeşlerin eğitimi lehine bir ayrımcılık yapıldığına dair bir sonuca ulaşılamamıştır. Bunun sebeplerinden biri, örneklerimizdeki kadın öğrencilerin daha yüksek gelir ve eğitim seviyelerine mensup ailelerden gelmesi olabilir.

Yüksek öğretim aşamasına gelen/gelebilen kadın öğrencilerin ailelerinin üniversiteye devam konusunda herhangi bir tereddütlerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, bölümün ya da mesleğin öğrenciye uygun olup olmadığı konusunda, ayrımcılık içeren müdahaleler bölümler bazında ortaya çıkmakta; Fen-Edebiyat Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi’nde, - bu alanların kadınlara

daha uygun olduğu düşüncesiyle- kadın öğrencilerin bu konuda daha az müdahale ile karşılaştıkları ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

Jacobs, Jerry A. (1996) “Gender Inequality and Higher Education”, *Annual Review of Sociology*, No.22, s. 154.

Küçükcan, Talip ve Gür, Bekir S. (2009) ”Türkiye’de Yüksek Öğretim. Karşılaştırmalı Analiz”, SETA Yayınları,

<http://www.setav.org/Ups/dosya/24531.pdf> [İndirme Tarihi: 02.01.2012]

ÖSYM istatistikleri, www.osym.gov.tr/belge/1-12654/2010-2011-ogretim-yili-yuksekogretim-istatistikleri.html [İndirme Tarihi: 14.02.2012]

TUSIAD (2008) Türkiye’de Yüksek öğretim: Eğilimler, Sorunlar ve Fırsatlar, http://www.tusiad.org/_rsc/shared/file/EUA-08.pdf [İndirme Tarihi: 02.01.2012]

YTÜ, Öğrenci İstatistikleri, www.ogi.yildiz.edu.tr/category.php?id=23 [İndirme Tarihi: 08.01.2012]

World Bank (2007) Turkey-Higher Education Policy Study Volume 1- Strategic Directions for Higher Education in Turkey.

World Bank (2012) Gender Equality and Development, World Development Report 2012,

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTEDUCATION/0,,contentMDK:20298916~menuPK:617572~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:282386,00.html> [İndirme Tarihi: 02.01.2012]